

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 94/2025-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a zo sudcov Libora Duľu a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], zastúpeného Advokátska kancelária VARMUS s. r. o., Palárikova 83, Čadca, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/153/2023 z 30. októbra 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 27. januára 2025 domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a žiada priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ v procesnom postavení žalobcu sa v spore vedenom pôvodne na Okresnom súde Čadca domáhal proti žalovanému (mesto [REDACTED]) náhrady škody na tom skutkovom základe, že so žalovaným a ďalšou fyzickou osobou uzatvoril nájomnú zmluvu, ktorej predmetom boli špecifikované nehnuteľnosti v celkovej výmere 2839 m², ktorá bola neskôr vyhlásená za neplatnú.

3. Okresný súd rozsudkom č. k. 11C/29/2015-1198 zo 14. novembra 2019 (v poradí štvrtým) v znení opravného uznesenia z 20. januára 2020 vo výroku I žalobu zamietol, výroky II a III rozhodol o trovách konania, výrokom IV zastavil konanie o vzájomnej žalobe žalovaného v časti vyslovenia neplatnosti dohody o urovnaní z 10. júla 2008 a v nej obsiahnutej kúpnej zmluvy,

výrokom V uložil sťažovateľovi povinnosť zaplatiť žalovanému sumu 199 163,51 eur, sumu 17 733,22 eur, sumu 200 619,83 eur v lehote do 60 dní od právoplatnosti rozsudku a výrokom VI rozhodol, že žiadna strana sporu nemá nárok na náhradu trov konania o vzájomnej žalobe.

4. O odvolaní sťažovateľa rozhodol Krajský súd v Žiline rozsudkom sp. zn. 8Co/39/2021 z 30. septembra 2022 tak, že rozsudok okresného súdu vo výrokoch I, II, III, V a VI potvrdil, výrok IV zostal nedotknutý a zároveň rozhodol o trovách odvolacieho konania.

5. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, ktoré odôvodnil dovolacím dôvodom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), teda že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Sťažovateľ napadol nesprávnosť právneho záveru vyjadreného v zrušujúcom uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/313, 314, 315/2012 z 28. januára 2015, ktorý posúdil uzavretú dohodu o urovnaní ako neplatný právny úkon, keďže podmienkou platnosti dohody o urovnaní je existencia pôvodného záväzku, teda záväzku vyplývajúceho zo zodpovednosti žalovaného za škodu. Ak by takýto záväzok vôbec nevznikol, bola by dohoda o urovnaní neplatná a plnenie prijaté sťažovateľom by bolo bezdôvodným obohatením. Tento právny záver považoval sťažovateľ za rozporný s rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 1Obdo/86/2020, uzneseniami sp. zn. 2Obdo/15/2010 a 3MCdo/13/2009, rozhodnutiami Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 33Odo/1688/2005, 32Odo/643/2003, 29Odo/415/2001, 30Cdo/21/2011, 26Odo/979/2006, 32Odo/976/2003 a rozhodnutím Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 13/2000.

6. Najvyšší súd dovolanie odmietol. K sťažovateľom nastolenej otázke uviedol, že posúdenie neplatnosti dohody o urovnaní, ktorá vyplynula v priebehu konania zo zisteného skutkového stavu veci a ktorá bola už raz jednoznačne konštatovaná dovolacím súdom v zrušujúcom uznesení sp. zn. 6Cdo/313, 314, 315/2012 z 28. januára 2015, nie je otázkou, od ktorej by záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Dovolací súd už raz posudzoval obsah dohody o urovnaní a konštatoval, že nebola a ani nemohla byť uzavretá na účely úpravy práv sporných alebo pochybných medzi účastníkmi. Vychádzajúc z jej obsahu a okolností, za ktorých bola uzavretá, dovolací súd dospel k záveru, že v tejto dohode možno rozpoznať jednak dohodu o zmene v obsahu záväzku (§ 516 ods. 1 Občianskeho zákonníka) a jednak dohodu o nahradení časti pôvodného záväzku o povinnosti zaplatiť sumu 23 160 000 Sk záväzkom novým spočívajúcim v prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnosti (§ 570 Občianskeho zákonníka, privatívna novácia). Podmienkou platnosti oboch týchto dohôd je ale existencia pôvodného záväzku, teda záväzku vyplývajúceho zo zodpovednosti žalovaného za škodu. Ak by takýto záväzok nevznikol, boli by obe tieto dohody neplatné a plnenie prijaté sťažovateľom by bolo bezdôvodné obohatenie. Oba súdy nižšieho stupňa postupovali v zmysle inštruktaže dovolacieho súdu, sledujúc právny záver vyplývajúci zo zrušujúceho uznesenia, keďže ním boli viazané. Rozhodnutie odvolacieho súdu je založené na právnom závere, že je neplatná dohoda, ktorú si strany označia ako dohodu o urovnaní, ktorej účelom je zmena obsahu záväzku priznaného právoplatným rozsudkom, ak po uzavretí dohody dôjde k zrušeniu právoplatného rozsudku prostredníctvom mimoriadneho opravného prostriedku a ak súd po vrátení veci vyhodnotí, že záväzok neexistoval.

7. Podľa najvyššieho súdu dovolanie sťažovateľa nespĺňa predpoklady na to, aby dovolací súd realizoval prieskum napadnutého rozhodnutia, pretože vo zvyšnej časti dovolania ide o polemiku

sťažovateľa vo vzťahu k vyhodnoteniu existencie spornosti, ktorú mali strany sporu dohodou o urovnaní riešiť. Dovolací súd zdôraznil, že predmetná problematika už bola dovolacím súdom riešená, k námietke sťažovateľa preukazujúceho existenciu spornosti medzi stranami, a to konkrétne podanie podnetu na dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky, dovolací súd uviedol, že daný krok nepreukazuje spornosť nároku, ale, presne naopak, snahu žalovaného dohodnúť sa na spôsobe zaplatenia vtedy súdom priznanej, neskôr judikatúrne zrušenej pohľadávky. Dovolací súd dospel k záveru, že nedôvodnou je aj námietka sťažovateľa o absencii vážnych dôvodov na strane žalovaného, ktorý nesúhlasil so späťvzatím žaloby. Dovolací súd v predchádzajúcom zrušujúcom uznesení jednoznačne konštatoval, že otázka (ne)platnosti uzavretej dohody o urovnaní (ktorú dovolací súd právne kvalifikoval inak) sa odvíja od existencie pôvodného záväzku, teda záväzku vyplývajúceho zo zodpovednosti žalovaného za škodu. Ak by takýto záväzok nevznikol, boli by tieto dohody neplatné a plnenie prijaté sťažovateľom by bolo bezdôvodným obohatením. Rozhodnutie o tejto otázke teda bolo dôležité pre posúdenie vzájomného návrhu žalovaného, a tým bol daný vážny dôvod jeho nesúhlasu so späťvzatím žaloby.

II.

Argumentácia sťažovateľa

8. Sťažovateľ namieta, že napadnutým uznesením dovolacieho súdu malo dôjsť k porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

9. Sťažovateľ sa rovnako ako v dovolaní odvoláva na ustálenú judikatúru najvyšších súdnych autorít v otázke platnosti dohody o urovnaní a tvrdí, že právny názor dovolacieho súdu o neplatnosti dohody o urovnaní je s ňou v rozpore. Tvrdí, že právna úprava dohody o urovnaní má veľa zhodných črt s dohodou o nahradení záväzku novým záväzkom. Za nesprávny považuje názor, že podmienkou platnosti oboch týchto dohôd (dohody o urovnaní a dohody o nahradení záväzku novým záväzkom) je existencia pôvodného záväzku. Sťažovateľ považuje za nesprávny právny názor dovolacieho súdu, že obsahom dohody o urovnaní nebolo urovanie záväzku, ale odklad splatnosti a zmena obsahu záväzku.

10. Sťažovateľ sa domnieva, že urovnať možno medzi stranami sporu akýkoľvek právny nárok (aj ktorý nevznikol), dokonca aj taký, o ktorom sa už v súdnom konaní právoplatne rozhodlo, bez ohľadu na to, či tým došlo aj k zmene obsahu záväzku, prípadne aj k zmene splatnosti časti záväzku. Podľa sťažovateľa z rozhodnutia dovolacieho súdu nevyplýva, na základe akých úvah došlo k radikálnemu odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe pri posudzovaní nárokov z dohody o urovnaní. Rozhodujúce skutkové okolnosti prípadu pritom nie sú sporné, spornou je otázka, či dohoda o urovnaní je platným právnym úkonom. Sťažovateľ je toho názoru, že za ústavne konformný výklad treba považovať ustálenú rozhodovaciu prax, na ktorú poukazuje.

11. Sťažovateľ ďalej namieta nesprávnosť právneho názoru dovolacieho súdu, že zo strany žalovaného bol daný vážny dôvod na nesúhlas so späťvzatím žaloby sťažovateľa, keď rozhodnutie o otázke (ne)platnosti uzavretej dohody o urovnaní bolo dôležité pre posúdenie vzájomného návrhu žalovaného. Podľa názoru sťažovateľa nikoho nemožno nútiť, aby svoj nárok uplatňoval na súde, ak už ďalej nechce pokračovať v súdnom konaní. Odmietnutím dovolania zasiahol dovolací súd

do obsahu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu a trpí vadou, ktorá má za následok porušenie základného práva sťažovateľa na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Ústavný súd ústavnú sťažnosť predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pričom okrem splnenia jej formálnych a obsahových náležitostí skúmal, či nie sú dané dôvody na odmietnutie ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde. V rámci predbežného prerokovania s prihliadnutím na sťažovateľom formulované argumenty ústavný súd dospel k záveru, že ústavnú sťažnosť je potrebné odmietnuť z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde].

13. Ústavný súd v prvom rade konštatuje, že obsah ústavnej sťažnosti tvorí kompletne skopírovanie obsahu dovolania (časť I, strany 2 až 15), ktorého obsah je následne parafrázované zopakovaný v časti III. Sťažovateľ dovolanie odôvodnil výlučne dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, ktorý mal byť naplnený tým, že napádané rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. V ústavnej sťažnosti sťažovateľ opakovane prezentuje rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré v dovolaní označil ako tie, od ktorých sa mal odkloniť odvolací súd (strany 17 a 18 ústavnej sťažnosti). Najvyšší súd stručne a jasne v bode 13 napadnutého uznesenia vysvetlil, prečo nepovažoval práve konkrétne sťažovateľom odkazované rozhodnutia za také, od ktorých sa odvolací súd mal odchýliť. S týmto záverom sťažovateľ nevedie žiadnu vecnú polemiku.

14. Ústavný súd ďalej dodáva, že sťažovateľ zdefinoval ako právnu otázku, ktorá mala založiť prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, otázku, či neplatnosť dohody o urovnaní zakladá neexistencia urovnávaného záväzku alebo fakt, že urovnávaný záväzok bol priznaný právoplatným súdnym rozhodnutím.

15. Dovolací súd odmietol dovolanie ako procesne neprípustné podľa § 447 písm. f) CSP, pretože dovolateľom formulovaná otázka nespĺňa predpoklady na založenie odvolacieho prieskumu, keďže na jej riešení nebolo založené rozhodnutie odvolacieho súdu. Najvyšší súd jasne a zrozumiteľne v bode 12 uznesenia vyslovil, že *„rozhodnutie odvolacieho súdu bolo založené na závere, že je neplatná dohoda, ktorú si strany označia ako dohoda o urovnaní, ktorej účelom je zmena obsahu záväzku priznaného právoplatným rozsudkom, ak po uzavretí dohody dôjde k zrušeniu právoplatného rozsudku cestou mimoriadneho opravného prostriedku a ak súd po vrátení veci vyhodnotí, že záväzok neexistoval.“*

16. Citovaná veta spolu s vyrovnaním sa s argumentáciou odkazovanou judikatúrou (bod 13 uznesenia) predstavuje *ratio decidendi* napadnutého uznesenia, s ktorým mal sťažovateľ viesť vecnú polemiku. Namiesto toho sťažovateľ iba opakuje námietky, na ktoré mu najvyšší súd poskytol odpoveď. Ústavný súd sa stotožňuje so záverom odvolacieho súdu, že z obsahového hľadiska dovolanie podané sťažovateľom nespĺňalo predpoklady na to, aby dovolací súd mohol realizovať meritórny prieskum napádaného rozhodnutia. Pre rozhodnutie o prípustnosti dovolania je

nevyhnutné nastolenú otázku premerať kritériom relevancie pre rozhodovanú vec (obdobne pozri IV. ÚS 79/2023), s čím sa dovolací súd náležite vysporiadal. Dovolací súd relevanciu otázky nastolenej sťažovateľom posúdil ústavne konformným spôsobom, t. j. posudzujúc, či od vyriešenia práve tejto právnej otázky záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, resp. či bolo jej vyriešenie určujúce pre rozhodnutie odvolacieho súdu, čo zodpovedá kontextu osobitostí dovolacieho konania v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania. Kvalifikované vymedzenie relevantnej právnej otázky je *sine qua non* prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP, keďže v prípade jeho absencie dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

17. Sťažovateľ v rámci nesprávneho právneho posúdenia dohody o urovnaní argumentoval aj nesprávnym vyhodnotením vážnych dôvodov na odopretie súhlasu so späťvzatím žaloby zo strany žalovaného, v dôsledku ktorého nebolo vyhovené sťažovateľovmu návrhu na späťvzatie žaloby, na čo najvyšší súd reagoval v bode 14 uznesenia, s ktorým sťažovateľ takisto nevedie vecnú polemiku.

18. Ústavný súd v posudzovanej veci nezistil, že by napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu ústavných práv označených v sťažnosti. Ústavný súd konštatuje, že mu neprislúcha prehodnocovať právne závery prijaté najvyšším súdom, pretože nie je opravnou inštanciou vo vzťahu k všeobecným súdom. Najvyšší súd vo veci sťažovateľa postupoval podľa relevantných zákonných ustanovení, pričom z uznesenia najvyššieho súdu nevyplýva svojvôľa alebo taká aplikácia a interpretácia relevantnej právnej úpravy, ktorá by bola extrémnym vybočením z pravidiel upravujúcich dovolacie konanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. marca 2025

Ladislav Duditš
predseda senátu